

N.F.S. Grundtvig "[Til mine to Sønner]"

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.16, november 2020

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

K *Kladde*, 1839 (SJ: 631)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 6

VU *Værker i Udvalg* 8

Teksten er etableret af Vanja Thaulow

Punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse er skrevet af Vanja Thaulow, redigeret af Kim Steen Ravn og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Henrik Yde

I øvrigt takkes dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

|**K:1r**|**PS:247**|**VU:135**

[Til mine to Sønner]

¹ Sønner mine, lige kiære,
Begge af det ene Kuld,
Moders Haab og Faders Ære,
Som de findes kan i Muld!
|**VU:136**Lytter til min Alvors-Tale
Ikke blot den Dag i Dag,
Men naar jeg er lagt i Dvale
Under Græstørv-Hyttens Tag!
|**PS:248**Slægter komme, Slægter svinde,
Det er Dødeligheds Lodd,
Men et kiærligt, varigt Minde
Er et Skjold mod Dødens Brodd,
Er et Præg i ædle Slægter

Af den skjulte Guddoms-Haand,
Død og Tid at trodse mægter
Mindets Liv i Fædres Aand!

2 Falsk er Iis og Skum paa Vandet
Falsk er Gynge, Veir og Vind,
Falskere end noget Andet,
Er dog Verdens Kløgt og Skin;
Men naar vi mod Falskhed sætte
Sanddruhed i Eet og Alt,
Rygtet vist os skal berette:
I sin egen Grav den faldt!
Sanddruhed ei blot i Munden,
|K:1v(Ogsaa den var tit et Skin,) **|**
Men for Gud i Hjertegrunden,
Om end blegne maa vor Kind,
Det er Kiernen sund i Livet,
Roden til al Dyd og Daad,
Den Forjættelsen er givet:
For alt Uraad findes Raad!
Sanddru Hedning, Tyrk og Jøde,
Dem har Gud i Grunden kjær,
Hader fremfor Alt de Søde,
Som paa Skrømt Ham træde nær!

3 Hvad for Resten I har mærket,
Glemmer ei, om nok saa graa:
Immer Lysten driver Værket,
Elsker hvad I vil forstaae!
Stræber aldrig at udgrunde
|PS:249|VU:137Mørkets Løndom, Syndens Rod,
Lyst dertil er af den Onde,
Staaer med Kiækhed ham imod!
Staaer I sanddrue kun ved *Pagten*
Hvorpaa nys I gav mig Haand,
Tabt har over jer al Magten,
Mørkets Fyrste, Løgnens Aand,
Og naar I paa Banen glide,
Høre I en sagte Lyd:
Vogt dig, vend dog om i Tide!
Tænk paa Evighedens Fryd!
Derved rasle Mørkets Lænker,
Føle vi en Gysen kold,
Derved blottes Fandens Rænker,
|K:2rVi os give Gud i Vold
Og den Aand, som os ledsager,

Tænder Sandheds Lys paany
Saa vi see, hvad os bedrager,
Faae for hvad os frister Sky.

4 Glemmer aldrig at Naturen
Tugte-Konsten overgaaer,
Som af Jorden, ei af Furen
Drager Næring hvad Man saaer
Saa med Flid Naturens Kræfter
At benytte, det er Konst,
Meer med Konst at stræbe efter
Er for Mennesket omsonst,
Hvor Naturen undertrykkes,
Der kun Falskhed vorder stærk,
Idel Slet kun derved lykkes;
Skin og Skrømt og Skyggeværk!
Almagt kun er Skaber-Evne,
Mindre aldrig kan forslaae,
Daarskab kun det er at nævne
|PS:250Skabe-Konst at prøve paa,
Selv for Himlens store Magter,
Hvad da ei for Støv og Dynd,
|VU:138Skabe-Konst og Skabe-Fagter
Er kun Abespil og Synd,
Og selv Gud har gjort sit Bedste,
Da Han skabde os og Alt
|K:2vSønnen, Hans og vores Næste
Vil kun reise hvad der faldt,
Vil, ved Midler stærke, milde,
Kun gienføde og fornye
Hvad sig selv har skabt saa ilde,
Støv-Naturen blød og bly,
Som Han selv har ydmyg baaret
Gjort til Tempel for Guds Aand,
Vil hos os i Gylden-Aaret
Klare med sin Guddoms-Haand.
Troer derfor med eders Fædre:
“I sin Art er Alting godt”
Og kun Ondt kan blive bedre,
Fordi Ondt er bedst som smaat,
Godt skal voxer, virke, klares,
Naae sit Maal paa Livets Vei,
Thi Guds Værk skal aabenbares,
Men forbedres kan det ei!
Dyrs Natur er ikke vores,
Steen og Græs er godt for sig,

Overalt Guds Godhed spores,
Men kun *Adam* blev Ham lig,
Ikkun Løgn os kan forjætte,
At ved syndigt Grændse-Brudd,
Vi vor Skabers Feil kan rette,
Blive ligere vor Gud,
Kun til Dyr vi kan nedsynke,
Kun til Djævla skabes om,
|PS:251 Kun for Synd er Støv at ynke,
Syndens Sold er Død og Dom
Vi af Art er Jordens Guder,
Synd og Død er Unatur,
Christi Himmelfart bebuder
Store Ting vort Fuglebur;
|K:3r|VU:139 Derfor *Menneske-Naturen*
Æres skal i Eet og Alt,
Trænger høit til *Bade-Kuren*,
For blandt Røvere den faldt,
Trænger høit til Hospitalet
Og til Aandens Lægekonst,
Men med Sminke overmalet,
Alting er for den omsonst,
Kun med Børn kan Kuren lykkes,
Selv for Herrens Skaber-Haand,
Kun af Barne-Kiød kan bygges
Tempel for den Helligaand!
Derfor bort med Konster sorte,
Som forbedre vil Guds Værk,
Lokker Støv til Dødens Porte,
For ved Kløgt at blive stærk,
Kvæler Barnlighed i Vuggen,
Kvæler hvert et Hjertesuk,
Maner fra os Morgen-Duggen,
Døver os for Moders Kluk,
Lokker os til Sjæle-Graven;
Hvor vi i et Tryllespeil,
See os selv med Tryllestaven
Som kan rette alle Feil,
|K:3v Lokke, true, giøgle, friste,
Til forførte Stakler smaa
Svimle, styrte, Livet miste,
Og som Skygger kun opstaae,
Andre samme Vei at lede
|PS:252 Til der paa den hele Jord
Af Guds Billede hernede
Findes ei det mindste Spor.

5 Sønner kiære! hidtil værnet

Har jeg om Naturens Ret,
Fristelsen fra eder fjernet,
Haaber, I er af min Æt,
Af den gamle Kæmpe-Stamme,
|VU:140| Som hos mig end overvandt
Konsten sort med Runer ramme,
Som Naturen lænkebandt!
Er I det, I selv herefter,
Da I selv maae raade med,
Værge vil med Kæmpe-Kræfter
Eders Liv, trods Skik og Sædd,
Spørge ei om gammel Vane,
Titel, Rang og Levebrød,
Men kun om en Løbebane
Som for jer Naturen brød,
Kun om Planer lyse, bolde
Lagt for Tid og Evighed,
Og om Rum til at udfolde
Ædel, gavnlig Virksomhed!
Vider da, at Livet truer
Alt hvad læres med Ulyst,
Al den Kløgt ei Barnet huer
Som os leger dybt i Bryst,
Og at Unatur har blandet
Til os en forgiftig Skaal,
Naar os smager flaut og vandet
Fædres Aand og Moders Maal!
Folket er endnu forblindet
Kiender ei sin egen Tarv
Har bortsovet Oldtids-Mindet
|PS:253| Skatter ei sin rige Arv;
Blændværks-Timen er dog omme
Folk i Nord maae vaagne brat
Lystes ved at ihukomme
Dagen før den lange Nat,
Savne hvad det dunkelt mindes
Modersmaalets Bølgeklang
Alvor, som med Skemt forbindes,
Ordsprogs-Leg og Havfru-Sang.
Lad min Æt, saa kort og længe
Som den færdes skal paa Jord,
Fattig kun paa Gods og Penge,
|VU:141| Findes rig paa Aand og Ord:
|K:4r| Fædres Aand med Billed-Sproget

Og vor Moders klare Røst
Kæmpehad til Romer-Aaget
Kæmpemod i Kvindebryst
Storværks-Smagen Kiæde-Synet,
Barne-Tro i Klippe-Barm,
Lynilds-Glimt fra Øienbrynet,
Men i Krogen Taare varm,
Hvad jeg ønsked selv at eie,
Hvad jeg kæmped for med Flid,
Ledte om paa gamle Veie
I en ny forvirret Tid,
Hvad jeg fandt i Hjertegrunden
Lysten, Roden, Kilden til,
Hvad jeg fandt i Folkemunden
Udtryk for med Liv og Ild,
Hvad jeg fandt i gamle Skrifter
Mindet om og Tegnet paa
Og hvoraf jeg ny Bedrifter
Spirende i Haabet saae

6 |PS:254 Sønner! der er Stort i Giære

Giennem en chaotisk Strid,
Der er Meget nu at lære,
Mest dog at forstaae sin Tid,
Strømmen let det er at følge,
Stemmes, vendes kan den ei,
Svart men stort sig over Bølge
Rolig, kæk at bane Vei,
Som de danske Orlogsstavne
Vidt paa det sortladne Hav,
Kæmpers Vei til Godehavne
Trælle-Baar til aaben Grav!
Fred og Frihed, Lys og Læmpe,
Det er Tidens Løsen nu
Træt er Armen af at kæmpe
|VU:142 For alt Aag har Hjertet Gru
Bag alt Skjult Man Svig formoder
Og alt Haardt Man kalder grumt;
Svaghed Man i Svaghed poder
Klogskab efterstræbes dumt
Fred Man vil med Alt beholde
Men mod Sandhed føre Krig,
Være fri for Herreskjolde
Og dog hver ei hytte sig,
Blive fri for Tyranniet
Og dog være selv Tyran

I hver Løndom klart indviet
Trods sin egen Uforstand.
Forsaavidt sig selv modsiger
Tiden i hvert Aandedræt
Den i alle Kongeriger
Kun af Daarer følges tæt;
|K:4vMen vi alle, stor og liden,
Som vil virke godt og frit
|PS:255Maa, hvad end vi har mod Tiden,
Altid med den holde Skridt.
Aldrig den sin Ret aftrætte,
I sit rette Lys den see,
Den sit Speil for Øie sætte
Og kun ad dens Daarskab lee.
Fred og Frihed, Lys og Læmpe,
Det er Tidens sande Tarv,
Men den maa sig selv tilkæmpe
Hvad ei til den gik i Arv,
Thi mod Tankegangens Love
Lykkes Intet, som Man veed,
Vil Man Freden sig tilsove
Nøies Man med Gravens Fred,
Vil Man ene Frihed nyde,
Nøies Man med sin Ide,
Vil Man sig ved Lyset fryde,
Skye Man ei sig selv at see
|VU:143Vil ei Liv for Liv Man tage,
Siger Morderen med Skiel:
Vil Man sikkre sine Dage,
Maa Man jo slaae Folk ihjel.
Derfor, Sønner! skal I kæmpe
For, hvad end kun huer Faa:
Fred og Frihed, Lys og Læmpe,
Som med *Sandhed* kan bestaae,
Først og sidst, som de kan findes
I den store Konges Land
Hvor af Aanden de forbindes
Til en Lykke evig sand,
(Midt)imellem dog tillige
I saa borgerlig Forstand
Som i hvert et Kongerige
|PS:256De kan fryde Menigmand:
Fred for daglig Rov og Plage
Under Skjold af Lov og Dom,
Fred for Krig i Fredens Dage
Trods den Ret, som gjaldt i Rom!

Frihed først og sidst for Aanden
Hvor den virker uden Arm
Frihed derhos og for Haanden,
Som gjør Gavn og ingen Harm
Lys af Lys, som Livet klarer
Med dets underfulde Kaar
Fortids-Livet aabenbarer
Og om Fremtids-Livet spaaer,
Læmpe med hvad Hjertet rører,
Læmpning efter Folks Attraa
Læmpe og med Alt, som fører
Til Oplysning hos de Smaa!
Kamp for det vil Gud velsigne
Lønne med en Straalekrands
Thi som Frelseren vi ligne
Saa vi dele skal Hans Glands!
|K:5r Hvad I vorde skal og virke,
|VU:144 Hvortil I fik Kraft og Kald,
Om i Skole eller Kirke
Eders Stemme høres skal,
Det endnu kun Gud kan vide,
Lægger trygt det i Hans Haand!
Da I føle skal itide
Driften af Hans gode Aand!
Men Han gav jer sunde Lemmer,
Kraft og Kald til Virksomhed
Og kun Daaren Ordet glemmer:
Æd dit Brød i Ansigts-Sveed!
Derfor lære eders Hænder
Hvad jer tækkes bedst til Gavn
|PS:257 Da, hvordan sig Bladet vender,
Største Flid har mindste Savn,
Skal I aldrig føle Trangen
Immer eders Ansigts-Sveed
Modgift er for Lediggangen,
Lægedom for Kiedsomhed
Bedre Raad end al vor Rygen
Mod Studere-Kamrets Oes,
Raad imod Bogorme-Sygen
Og Bogorme-Livets Roes.
Dog, hvortil I end fik Nemme,
Og hvad end I gjør med Flid
Gruer altid for at glemme
Menneskets den store Iid:
Menneske i Alt at være
Og skøndt Støv, i Aanden stærk

Gud i Mennesket at ære
Som vor Skabers Mesterværk!